

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คำว่าการศึกษาในความหมายกว้างมากไปกว่าการเรียนแต่เพียงในห้องเรียน การศึกษาหมายถึงการที่ผู้เรียน เรียนในห้องเรียน การค้นคว้าในห้องสมุด ที่บ้าน และรวมทั้งการเรียนนอกห้องเรียน การศึกษาที่ดีที่สุดนั้นคือการที่ผู้เรียนได้เห็นควยตาของตนเอง นักปราชญ์จีนได้กล่าวไว้ว่า ภาพเพียงภาพเดียวมีความหมายมากกว่าคำพูด 1,000 คำ แต่ภาพนั้นก็ยังมีประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนได้ก็ไมเท่าของจริง Pestalozzi ได้บอกว่า การสอนที่เกิดประสิทธิภาพดีนั้นต้องเอาของจริงมาให้นักเรียนเห็น ถ้าไม่สามารถนำสิ่งของเหล่านั้นเข้ามาในห้องเรียนได้ เช่น เป็นของที่ใหญ่โต เป็นของสาธารณะ หรือเป็นสิ่งที่ยากลำบากในการนำเข้ามาในห้องเรียน ครูก็ควรพานักเรียนออกไปให้เห็นของจริงเหล่านั้น และจากกรวยประสบการณ์ของ Edgar Dales กล่าวไว้³ ประสบการณ์ตรงเป็นสิ่งที่เด็กจะเรียนและรับรู้ได้มากที่สุด ซึ่งเราสามารถแบ่งแยกการรับรู้ได้ดังนี้คือ

ประสาทตา	75	%
ประสาทหู	13	%
ประสาทสัมผัส	6	%
ประสาทลิ้น	3	%
ประสาทจมูก	3	%

¹ Walter A. Wittich, Charles F. Schuller, Audio Visual Materials Their Nature and Use (Harper & Brother, Publishers, New York, 1959.

² Edgar Dales, Audio visual Methods in Teaching (Holt, Rinehart and Winston, New York, 1954), p. 60.

³ Dales, op.cit. p. 43

เมื่อพิจารณาจากข้างต้นแล้ว จะเห็นว่าประสิทธิภาพมีเปอร์เซ็นต์ในการสร้างความคิดรวบยอด (concept) ให้แก่เด็กได้มากที่สุด เด็กจะมีการรับรู้ถึง 75 % แต่ถ้าวเามาพิจารณาแยกแยะออกไปอีก เราจะพบว่าสิ่งที่เด็กเห็นควยสายตานั้นสามารถแบ่งแยกได้เป็นหลายอย่าง เช่น ภาพวาด ภาพเขียน ภาพถ่าย หุ่นจำลอง ของจริง ฯลฯ เมื่อเป็นเช่นนี้เราสามารถบอกได้ทันทีว่า สิ่งที่จะสร้างการรับรู้ให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด (concept) ได้ดีที่สุดนั่นก็คือ การได้เห็นของจริง ไม่ว่าจะเป็นการดูในห้องเรียน หรือนอกห้องเรียนก็ตาม เช่น ครูสอนเรื่องพระปฐมเจดีย์ เอาภาพถ่าย ภาพวาด มาให้นักเรียนดู นักเรียนก็จะมีความคิดรวบยอด (concept) แต่เพียงว่าโตโต แต่ไม่ทราบว่าใหญ่โตแค่ไหน สีสรรสวยงามเพียงใด แต่พอได้เห็นของจริง นักเรียนก็จะกลับมาคุยได้เต็มปากว่า ลักษณะที่แท้จริงของพระปฐมเจดีย์ที่แท้จริงนั้นเป็นอย่างไร และความรู้เพิ่มของนักเรียนที่ดูไปเห็นของจริงก็จะมากกว่าเด็กที่ดูแต่เพียงรูปภาพ เขาจะสามารถบอกได้ว่า มีอะไรอยู่ใกล้พระปฐมเจดีย์บ้าง ใครเขาไปทำอะไรกัน ภายในเป็นอย่างไร ลองค์ระฆังถูกโคตจริงๆ มีอะไรเพียงแต่เห็นรูประฆังเท่านั้น เหล่านี้เป็นต้น

การศึกษานอกสถานที่ (Field Trips) มีได้หมายความแต่เพียงการพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่แต่เพียงอย่างเดียวไม่ แต่ยังมีหมายรวมถึงการศึกษาภายในโรงเรียนนั่นเอง อาจจะเป็นร้านอาหารภายในโรงเรียน สวนของโรงเรียน (ถาม) บอนา คริว หรือแม้กระทั่งสวนไม้ดอกไม้ประดับที่โรงเรียนนั่นเอง การศึกษานอกสถานที่นั้นบางครั้งก็สำเร็จภายในชั่วโมงเดียว แต่บางครั้งก็อาจใช้เวลาจนถึง 5 หรือ 7 วัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการศึกษาแต่ละครั้ง⁴

การที่ผู้เขียนได้เน้นถึงคุณประโยชน์ของการศึกษานอกสถานที่ข้างต้นนี้ มีได้หมายความว่า การเรียนในห้องเรียนเป็นการเรียนทฤษฎี และการไปศึกษานอกสถานที่เป็นเรื่องของการปฏิบัติที่แท้จริงแล้ว การไปศึกษานอกสถานที่เป็นเพียงส่วนประกอบของบทเรียน หรือที่เรียนกันว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร เมื่อโรงเรียนมีเวลาว่างจริงๆ จึงควรพานักเรียนไป การเรียนในห้องเรียน

⁴ Dales, op.cit. p. 145

ก็ควรประกอบไปด้วยเนื้อหาที่ทฤษฎี และการปฏิบัติควบคู่กันไป ส่วนเวลาที่เหลือจากกิจกรรมดังกล่าว จึงคอยอุทิศแก่การศึกษานอกสถานที่ ซึ่งโอกาสที่จะพานักเรียนไปศึกษานั้นมีมาก เช่นในวันเสาร์ วันอาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ ก็สามารถจะไปได้ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้นักเรียนเอง ดังที่ไคกลาวมาแล้วข้างต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการศึกษานอกสถานที่ ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษานั้น ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของความแตกต่างระหว่าง การใช้การศึกษานอกสถานที่ เป็นกิจกรรมประกอบการสอน กับการศึกษาในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว
2. เพื่อศึกษาว่าการสอนแบบพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เป็นกิจกรรมประกอบการสอน จะมีประโยชน์กว่าการศึกษาในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว ความสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่
3. เพื่อศึกษาว่า ประสบการณ์ตรงจะช่วยให้เด็กเรียนรู้และจำได้นานกว่าประสบการณ์
อ้อม
4. เพื่อศึกษาแนวทางและรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการใช้การศึกษานอกสถานที่ เป็นกิจกรรมประกอบการสอนที่ถูกต้อง และเหมาะสม
5. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนวิธีการต่างๆ ของการสอนแบบพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เป็นกิจกรรมประกอบการสอน
6. เพื่อศึกษาว่าการใช้การศึกษานอกสถานที่ เข้าประกอบในการเรียนการสอน จะช่วยให้นักเรียนมีความจำได้นานกว่า การเรียนตามปกติในห้องเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

การเรียนในชั้นเรียนตามปกติกับการเรียนโดยใช้การศึกษานอกสถานที่ เป็นกิจกรรมประกอบการสอนนั้น ย่อมได้ผลแตกต่างกัน โดยการใช้การศึกษานอกสถานที่ เป็นกิจกรรมประกอบการเรียนย่อมได้ผลดีกว่า

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะมีขอบเขตจำกัดดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จะใช้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 , 6 , 7 ของโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ๑ โรงเรียน โรงเรียนรัฐบาลได้แก่โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ และโรงเรียนราษฎร์ได้แก่โรงเรียนสมถวิลราชดำริ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นชั้นละ 2 กลุ่ม กลุ่มละ 20 คน โดยกลุ่มที่ 1 จะทำการทดลองสอนตามแนวการสอนแบบเดิม อีกกลุ่มหนึ่งจะทำการทดลองสอนโดยวิธีพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่
2. ใช้คะแนนวิชาสังคมศึกษาประจำภาคครั้งสุดท้ายเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกเด็ก โดยให้ทั้งสองกลุ่มมีความสามารถในระดับเดียวกัน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งการสอบกลุ่มที่พานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ และกลุ่มที่สอนแบบบรรยาย ใช้บทเรียนที่มีเนื้อหาอย่างเดียวกัน จากหนังสือแบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จะมีการทดสอบการเรียนรู้ชนิดเลือกตอบ (Multiple choice) หลังจากการเรียนทั้งสองแบบแล้ว
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองสอนประมาณ 10 สัปดาห์
5. การทดลองครั้งนี้ไม่พิจารณาถึงองค์ประกอบทางด้านความแตกต่างในด้านเพศ ตลอดจนกระทั่งเวลาที่พานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ในแต่ละครั้ง

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยมีข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิจัยครั้งนี้ 3 ประการคือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความเชื่อถือได้
2. นักเรียนที่ใช้ทำการทดลองทั้ง 2 กลุ่มมีพื้นฐานความรู้เท่ากัน เพราะได้ทำการแบ่งกลุ่มตามคะแนนเฉลี่ยของการสอบประจำภาคครั้งสุดท้าย และนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่เคยเรียนบทเรียนที่ผู้ทำการวิจัยทำการสอนมาก่อนเลย
3. นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มทดลอง (Experimental Group) ไม่เคยไปสถานที่

ที่จะเรียนในบทเรียนมาก่อน

ความจำกัดของการวิจัย

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัยครั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

1. การที่ไม่คำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆ ที่มีผลต่อการเรียนและการทดสอบ เช่น สภาพของ
 อารมณ์ขณะทำการทดสอบ
2. ในการทดสอบความจำภายหลังเพื่อต้องการทราบช่วงระยะเวลาความจำนั้น อาจมีอุปสรรค
 บางประการ เช่น มีระยะเวลาอันน้อยในการทดสอบช่วงระยะเวลาจำ

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียน

หมายถึงนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป 5 , 6 , 7) ของโรงเรียน
 พิบูลอุปถัมภ์ และโรงเรียนสมถวิลราชคำวิ ซึ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาลและ
 โรงเรียนราษฎร์ตามลำดับ โดยจัดให้นักเรียนหมู่หนึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการสอน
 โดยปกติในชั้นเรียน และอีกหมู่หนึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการสอนในชั้นเรียนแล้ว
 พาไปศึกษานอกสถานที่

การไปศึกษานอกสถานที่

หมายถึงการสอนในชั้นเรียนตามปกติ แล้วเพิ่มการพานักเรียนไปศึกษานอก
 สถานที่อีกเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นโสศกทัศนูปกรณ์อย่างหนึ่ง โดยการ
 พาไปศึกษานอกสถานที่นั้นได้กำหนดสถานที่ที่จะไปให้ตรงกับเนื้อหาวิชาที่เรียน
 หมายถึงครู อาจารย์ที่ทำการสอนในโรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ และโรงเรียน
 สมถวิลราชคำวิ ในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป 5 , 6 , 7 ,)

ครู

ผู้สอน

บทเรียน

หมายถึงตัวผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนบทเรียนที่ใช้ทำการทดลองเอง
 บทเรียนในงานวิจัยเล่มนี้หมายถึง บทเรียนวิชาสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษา
 ตอนปลาย (ป 5 , 6 , 7)

โสศกทัศนูปกรณ์

หมายถึงเครื่องมือชนิดใดชนิดหนึ่งที่มีส่วนส่งเสริม และสนับสนุนกระบวนการ

เรียน (Pattern of Learning) โดยอาศัยประสาทสัมผัสทางการได้ยินและประสาทสัมผัสทางการมองเห็น โสตทัศนูปกรณ์จึงได้แก่ แผนภูมิ แผนที่ตั้ง ลูกโลก ภาพพลิก สไลด์ ฟิล์มสตริป ภาพยนตร์ เครื่องฉายเสียง แผนเสียง เทปบันทึกเสียง วิทยุ โทรทัศน์ การจัดนิทรรศการ ของจริง ของจำลอง การใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน หรือการศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ

คุณค่าของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

ในการวิจัยเรื่อง " ประสิทธิภาพของการศึกษานอกสถานที่ ประกอบการสอนวิชา สังคมศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลาย " นี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้ประโยชน์จากการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การวิจัยนี้จะช่วยพิจารณาให้เห็นความสำคัญของการใช้การศึกษานอกสถานที่ เป็นกิจกรรมเสริมบทเรียนนั้น มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมาก
2. ครูจะได้อทราบวิธีการจัดการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ มีใช้เพียงแต่การนักเรียนไปท่องเที่ยว หรือเพื่อนล่ำๆไหนั้น
3. ครูจะได้อทราบถึงวิธีการดำเนินงานให้การใช้การศึกษานอกสถานที่ เป็นกิจกรรมเสริมบทเรียนให้ได้ประโยชน์แก่การเรียนการสอนมากที่สุด

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในตอนแรกจะได้กล่าวถึงงานค้นคว้าเขียนที่เกี่ยวกับการพาไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อเป็นความเข้าใจ และทราบถึงความสำคัญของนักการศึกษาท่านต่างๆ ที่ได้เขียนไว้ในหนังสือเล่มต่างๆ ดังต่อไปนี้

ดร. วอลเทอร์ อารโน วิททิช⁵ มีความเห็นว่าการศึกษานอกสถานที่เป็นการเรียนแบบหนึ่ง ที่ผู้เรียนจะต้องออกไปเผชิญกับบุคคล สถานที่ และสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการไปศึกษานี้ต้องประกอบไปด้วยการเยี่ยมชม การสัมภาษณ์ การมีส่วนร่วม การฟัง การเห็น การทดสอบ การไต่ถาม และต้องพยายามทำความเข้าใจกับสิ่งต่างๆ ขบวนการให้การบริการ และกิจกรรมทางสังคมที่ดำเนินอยู่ในชุมชน ในการศึกษาแบบนี้มีอยู่ 2 วิธีใหญ่ๆ คือ การเอาตัวบุคคลหรือสิ่งของเข้ามาสู่ห้องเรียน และการที่นำชั้นเรียนออกไปสู่ชุมชนจริงๆ เพื่อให้กิจกรรมนั้นเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียนโดยแท้

เจมส์ บราวน์⁶ ได้ให้ความคิดเห็นว่าการศึกษานอกสถานที่มีประโยชน์ทางการศึกษามากในการที่ได้เอาชุมชนกับโรงเรียนมาใกล้ชิดกัน บราวน์ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษานอกสถานที่ว่า

- 1) เป็นแหล่งวัสดุที่แท้จริง สามารถที่จะศึกษาเป็นรูปธรรมได้ เนื้อหาวิชาในโรงเรียนสามารถนำไปเกี่ยวพันกับชีวิตในชุมชน ซึ่งเป็นเสมือนห้องทดลองอย่างหนึ่ง
- 2) เป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนา ความรับผิดชอบ วินัย และมนุษยสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน
- 3) ทำให้ความสนใจในการเรียนดีขึ้น
- 4) การแสดงออกด้วยการพูด และการเขียนจะถูกกระตุ้นอยู่เสมอ

เคนเนธ บี แฮส⁷ ได้ให้ข้อคิดความมีบทเรียนน้อยมากที่จะสมบูรณ์ได้โดยปราศจากการศึกษานอกสถานที่ ซึ่งไม่เป็นแค่เพียงการเข้าไปสังเกตโดยตรงจากสิ่งธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีมนุษย์

⁵ Walter A. Wittich, Charles F. Schuller, Audio Visual Materials Their Nature and Use, 2nd edition (Harper & Brothers, Publishers, New York, 1957) p.

⁶ James W. Brown, Richard B. Lewis, Fred F. Harclerod, A.V. Instruction Materials and methods (McGraw-Hill Book Company, Inc., New York, 1959) p.

⁷ Kenneth B. Hass Preparation and Use of Audio Visual aids (2nd. edition , New Jersey , Prentice Hall, Inc.) p.

ทำขึ้นมาเองเท่านั้น แต่การศึกษานอกสถานที่ยังช่วยในการปรับปรุงวางแผน จัดระเบียบ และการ
 คำเนื้องานไคหลายๆ อย่างอื่กควย การศึกษานอกสถานที่จะช่วยให้นักเรียนไคข้อมูลไคแท้จริง ไคมี
 ประสบการณ์จริง ในสภาพการณ์ต่างๆ ไคเป็นจริงทั้งสิ้น

พอย์ ครอส⁸ ไคกล่าวไควว่า การศึกษานอกสถานที่เป็นเสมือนอุปกรณ์ชนิดหนึ่ง ไค
 จะใช้ในการเรียนการสอน โดยการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ หรือเยี่ยมชมสถานที่ไคไควางจุด
 มุ่งหมายไคว เพื่อที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ หรือขบวนการต่างๆ ไคกำลังคำเนื้องานอยู่ในสถานที่นั้นๆ
 การศึกษานอกสถานที่ไคคล้ายกับการสาธิต ไคคือผู้ไคเกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ไควอย่าง
 จริงๆ พุคไควอย่างรวบรัดไคคือ ผู้เรียนมีโอกาสเข้าไปศึกษาในสถานที่ไคไควางจุดมุ่งหมายไควอย่างจริงๆ
 นั้นเอง

เอคเวอร์ค ยี โอลเซน⁹ ไคให้ทรรศนะไควว่า การศึกษานอกสถานที่เป็นการจัด
 รายการอย่างหนึ่งสำหรับนักเรียน ในฐานะไคการศึกษา นอกลงสถานที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร แม่ว
 การศึกษานอกสถานที่ไคจะมีคุณค่าทางการศึกษาสักเพียงไคไคก็ตาม ยังมีการไปนอกลงสถานที่บางแห่งไคเรา
 ไคไม่เรียกว่าการไปศึกษานอกสถานที่ เช่น การไปเล่นกีฬา ฟังดนตรี หรือการประกวด การท่องเที่ยว
 ไคเที่ยว หรือการไปนอกลงสถานที่เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นสำคัญ เป็นคน

อรสา กุมาริ ปุกหุค¹⁰ ไคให้ความหมายของการไปศึกษานอกสถานที่ไคว เป็นกิจกรรม
 ไคที่สมัครจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนไคไควรับประสบการณ์ตรง หรือจากเรื่องราวไคกำลังศึกษาอยู่ ไคทั้งยังทำให้

⁸ Foy A.J. Cross, Irene F. Cypher , Audio Visual Education.

(Thomas Y Crowell Company , New York, 1961) p. 43

⁹ Edward G. Olsen, School and Community (Prentice Hall,
 Inc., New York, 1952) p.p.

¹⁰ อรสา กุมาริ ปุกหุค, " การไปศึกษานอกสถานที่ " วิทยาสาร ปีที่ 22 ฉบับที่ 22,
 (8 มิถุนายน 2514) หน้า

ได้รับความรู้ต่างๆ บางประการที่โรงเรียนไม่สามารถจัดให้ในห้องเรียนได้ หากจะกล่าวถึงคุณค่าของการศึกษานอกสถานที่ที่จะมีดังต่อไปนี้

- 1) ช่วยให้นักเรียนเห็นสภาพอันแท้จริงของความเป็นไปที่แวดล้อมอยู่
- 2) ช่วยให้เกิดประสบการณ์ตรงตามสภาพความเป็นจริง อันเป็นรากฐานของการเรียนรู้เฉพาะสาขาวิชาชั้นยิ่งขึ้น
- 3) ช่วยเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงทัศนคติที่ดีของเด็ก

เอกการ์ เกล¹¹ ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การศึกษานอกสถานที่ คือการวางแผนจะไปศึกษายังสถานที่ต่างๆ นอกห้องเรียน หรือแม้แต่ภายในโรงเรียนเอง เช่นการศึกษาเกี่ยวกับระบบทำความร้อน การครัว ห้องอาหาร ร้านต่างๆ ที่อยู่ภายในโรงเรียน หรือวิทยาลัย ฯลฯ สิ่งที่แตกต่างกันจากการเรียนธรรมดาของการศึกษานอกสถานที่คือ นักเรียนได้ประสบการณ์นอกห้องเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งมีการเตรียม มีการวางวัตถุประสงค์ แต่มีได้หมายความว่า การเรียนในชั้นเรียนเป็นแต่ทฤษฎี และการไปศึกษานอกสถานที่เป็นการปฏิบัติ แต่หมายความว่า การเรียนในห้องเรียนนั้นสามารถครอบคลุมประสบการณ์เพียงส่วนหนึ่งของเราเท่านั้น การจะมีประสบการณ์อย่างมากที่สุด และดีที่สุดนั้นเราต้องออกไปศึกษานอกโรงเรียน ไปสู่ชุมชน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากเรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่สำหรับการทดลองจึงหางานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้น้อยมาก จึงใคร่ที่จะนำเรื่องที่เกี่ยวข้องมาเสนอ ณ ที่นี้

อารีรัตน์ สุภเมธี¹² ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง " การศึกษานิติศาสตร์และประวัติศาสตร์ "

¹¹Dale , Ibid

¹² อารีรัตน์ สุภเมธี, "การศึกษานิติศาสตร์และประวัติศาสตร์นอกสถานที่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา", วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2505.

นอกสถานที่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนคร - ธนบุรี " ผู้ทำวิทยานิพนธ์ได้ออกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความสนใจของนักเรียนในการไปศึกษานอกสถานที่ โดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียน 8 โรงเรียน ผลปรากฏดังต่อไปนี้

- 1) นักเรียนจำนวน 40 % ไปศึกษานอกสถานที่ปีละครั้ง 37 % ไม่เคยไปเลย ส่วนที่เหลือไปมากกว่า 1 ครั้ง
- 2) นักเรียนที่ไปนั้นส่วนใหญ่ไปเพียงวันเดียว
- 3) นักเรียนจำนวน 42 % ไปทุกครั้งทั้งโรงเรียนจัด 38 % ไปบางครั้ง 8 % ไม่เคยไปเลย
- 4) เหตุผลที่ไปส่วนใหญ่ นักเรียนอยากไปศึกษานอกสถานที่เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับบทเรียนในชั้น
- 5) การไปศึกษานอกสถานที่ของนักเรียนทั้งหลายนั้นส่วนใหญ่ไปโดยรถเช่า
- 6) นักเรียนเข้าใจถึงประโยชน์ของการไปศึกษานอกสถานที่ที่มอบบทเรียน มีถึง 78 %
- 7) นักเรียนส่วนใหญ่ซักถามผู้อธิบายแล้วจดบันทึก

จากผลของการวิจัยข้างต้นจะเห็นว่า การไปศึกษานอกสถานที่ของโรงเรียนไทยยังมีความสนใจน้อยมาก เห็นควรที่จะส่งเสริมให้มากยิ่งขึ้น

